

Nieuwjaarsrede commissaris van de Koning Daniël Wigboldus

6 januari 2026

Beste vrienden uit Gelderland en daarbuiten,

Van harte welkom op het Huis der Provincie om samen stil te staan bij het begin van een nieuw jaar. Fijn dat u er bent! Voor mij is het de eerste keer dat ik u bij deze gelegenheid mag toespreken. En daar maak ik graag gebruik van.

Om maar te beginnen met een open deur: wat kan er ontzettend veel gebeuren in een jaar. Toen deze receptie vorig jaar plaatsvond wist ik nog niet dat ik commissaris van de Koning in deze prachtige provincie zou worden. Maar sinds mijn aantreden in maart afgelopen jaar heb ik mij nog geen moment hoeven te vervelen. Ik heb het voorrecht gehad om ontzettend veel mensen te ontmoeten en prachtige plekken in onze provincie te bezoeken. Er waren veel bijzondere gelegenheden waar ik de kracht van de Gelderse samenleving heb mogen ervaren. Zoals de grootse viering van 80 jaar vrijheid, waarbij Gelderland gastprovincie was, maar ook bijvoorbeeld bij de opening van een nieuwe locatie van de Wensambulance Gelderland, bij de uitreiking van de Gelderse Veteranenpenning, bij de Gelderse Schuttersdag, bij het bezoeken van een steenfabriek of bij de afgelegde gemeentelijke ambtsbezoeken, om er enkele te noemen.

Als provincie hebben we het afgelopen jaar niet stilgezeten. Met Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten dragen we ons steentje bij aan landelijke opgaven. Zo vierden we in 2025 het 10-jarig jubileum van ons programma Steengoed benutten, een periode waarin we door transformatie van leegstaande panden maar liefst 7500 nieuwe woningen konden realiseren. Ook gaven we het startschot voor de eerste Clean Energy Hub in Nederland voor de binnenvaart, aan de oevers van de Waal. Duurzaam vervoer over water is niet alleen een logistieke oplossing, maar komt ook bij de defensieopgave goed van pas. Intussen werken we hard aan plannen om te zorgen dat de agrofoodsector in Gelderland ook in de toekomst Nederland haar koppositie in de wereldwijde voedsleconomie kan blijven bezorgen.

Er zit enorm veel economische en technologische kwaliteit in het Gelderse. Om die kwaliteit in de toekomst te behouden is vernieuwing en innovatie nodig. Samen met ondernemers en kennisinstellingen werken we aan plannen voor de voedselvoorziening van vandaag en morgen.

Op het stikstofdossier hebben we in het afgelopen jaar belangrijke knopen doorgehakt. We willen Gelderland van het slot halen en vergunningen kunnen verlenen. Niets doen is geen optie. Eén van die stappen is het aanwijzen van stroken rond stikstofgevoelige habitats in een aantal Natura 2000 gebieden waar we de stikstofuitstoot in de komende 10 jaar fors willen gaan verminderen. Dat gaat wat vragen van iedereen die in die stroken woont of actief is. Daarom gebeurt de invulling en uitvoering van dit beleid uiteraard in goed overleg met alle betrokkenen. Desondanks blijft dit een ingrijpende maatregel. Toch is die nodig om weer vooruit te kunnen kijken.

Een andere ingrijpende maatregel betreft hoe we omgaan met de wolf. De aanwezigheid van wolven in ons land leidt tot veel discussie. We zoeken in die discussie de juiste balans tussen het beschermen van het dier en het beperken van de risico's voor mensen en andere dieren en ondersteunen de gemeenten hierin.

De blik mag nu vooruit: met het aanbreken van 2026 ligt een nieuw jaar voor ons. Over enkele maanden dienen de gemeenteraadsverkiezingen zich aan. Voor lokale bestuurders en politici een spannende tijd, zowel op bestuurlijk als persoonlijk vlak. Dat geldt voor hen die al actief zijn in de lokale politiek, maar zeker ook voor de mensen die komend jaar die stap voor de eerste keer gaan zetten. Dat vereist moed, en verdient daarom grote waardering. Ik wens iedereen die de komende maanden campagne gaat voeren veel succes. En ik denk daarbij ook aan de mensen die de verantwoordelijke taak hebben om het verkiezingsproces en de wissel van gemeenteraden in goede banen te leiden.

Intussen wordt er in Den Haag nagedacht over hoe we l ndelijke verkiezingen in ieder geval de komende vier jaar kunnen voorkomen. We hopen denk ik allemaal op een nieuwe regering die spoedig kan aantreden en rust en stabiliteit kan brengen.

Rust en stabiliteit in het Huis van Thorbecke kunnen we goed gebruiken. In dat huis hebben alle overheidslagen hun eigen verdieping: Rijk, provincie en gemeente. Het trappenhuis is echter net zo belangrijk. Dat trappenhuis moeten we niet alleen gebruiken voor noodgevallen, maar juist ook als dagelijkse verbindingssader tussen de verdiepingen. Dit laatste is de afgelopen periode geregeld onder druk komen te staan. Hopelijk kunnen we het traplopen tussen de verdiepingen in het Huis van Thorbecke komend jaar weer stevig op gang brengen. Dat is goed voor ieders gezondheid.

Het Huis van Thorbecke staat niet in “splendid isolation” op haar eigen landgoed, maar midden in Nederland en ook midden in ons Gelderland en onze gemeenten. Het staat in een omgeving waar veel verschillende mensen wonen en werken, een buurt waar binnenkort misschien een azc komt of een wijk waar onverwacht weleens een wolf doorheen loopt. Wijken en buurten, waar de burens van alles van elkaar vinden, en ook van de bewoners van dat Huis van Thorbecke. De ongemakkelijke waarheid is dat het er afgelopen jaar niet altijd gezelliger op is geworden, ook in onze provincie niet. We zien teveel voorbeelden van bedreiging, intimidatie en agressie tegen publieke ambtsdragers. Dat is onacceptabel en dient aangepakt te worden. De advertentie met die boodschap die onze Limburgse collega’s eind vorig jaar in de krant hebben laten plaatsen is even ongemakkelijk als bemoedigend. Ongemakkelijk dat dit dus kennelijk nodig is. Bemoedigend dat men daarin samen optrekt en een duidelijke norm stelt van wat wel en niet normaal is. Ik herhaal graag mijn Groningse collega René Paas: Moed verdient bescherming.

Normeren is nodig, maar het is niet de enige uitweg uit polarisatie. Want achter een onrechtmatige daad kan zomaar een rechtmatige zorg schuilgaan. Het is belangrijk dat we, ook onder moeilijke omstandigheden, naar elkaar blijven luisteren. Alleen dan kan er begrip ontstaan. Dat bestuurders en politici luisteren naar de wensen en zorgen van alle inwoners is essentieel voor het goed functioneren van onze democratie. Maar daarmee is de kous niet af. Want onze democratie zit ook zo in elkaar dat bestuurders en volksvertegenwoordigers, nadat ze zoveel mogelijk perspectieven gehoord en besproken hebben, in alle vrijheid, zonder last, besluiten kunnen nemen. Besluiten in het algemeen belang die wij allen te respecteren hebben. Echt luisteren is tweerichtingsverkeer en dat vraagt wat van iedereen die aan dat verkeer deelneemt, in dit geval van zowel overheid als burger. Alleen dan komen we gezamenlijk vooruit. Democratie is geen gegeven, het kan zichzelf niet verdedigen. Dat zullen wij, als inwoners van dit land en deze provincie, toch echt met elkaar moeten doen.

Als de voortuin van het Huis van Thorbecke met enige regelmaat vol staat met wel erg boze burens, kun je snel uit het oog verliezen dat het leven in de wijken en streken gewoon doorgaat. Dat er dag in dag uit wordt gewerkt, mantelzorg wordt verleend, schuttersfeesten worden gevierd, er wensambulances rondrijden enzovoorts. Het probleem met polarisatie is dat het gaat om kleine groepen met luide stemmen die wel heel veel aandacht krijgen. De vele Gelderlanders die ik het afgelopen jaar heb mogen ontmoeten, doen mee, dragen op eigen wijze bij aan de maatschappij, nemen verantwoordelijkheid en zijn er voor een ander. Laten we dat niet uit het oog verliezen, en al die positieve krachten de aandacht geven die ze verdienen, blijven aanmoedigen en mogelijk maken.

Er zitten zoveel mooie kleuren tussen het zwart-wit denken in. “Als je goed om je heen kijkt zie je dat alles gekleurd is” dichtte Gerard Stigter (alias K. Schippers) op een kunstwerk van Klaas Gubbels dat in onze provincie hangt.

Ik ga afronden. U bent hier ten slotte vooral gekomen om elkaar te ontmoeten en ik zal u daar niet langer bij ophouden. Eén laatste gedachte wil ik nog meegeven. We hebben allemaal eind vorig jaar een mooi boekje door de bus gekregen over weerbaarheid bij noodsituaties. Het is belangrijk om daarop voorbereid te zijn. Schaf dus vooral uw noodpakket aan als u dat nog niet gedaan heeft. Maar eerlijk is eerlijk, met noodpakketten alleen komen we er niet. Belangrijk is dat we niet alleen het noodpakket maar vooral ook elkaar weten te vinden als de nood aan de man is. In het afgelopen jaar ontviel ons onze oud-commissaris Jan Terlouw. Hij heeft in zijn lange leven ontzettend veel betekend voor onze provincie en voor ons land. Eén van de vele mooie dingen waarvoor hij herinnerd zal worden, is zijn pleidooi voor een verbonden samenleving, het welbekende touwtje uit de brievenbus. Ik heb gezien dat die touwtjes er in Gelderland volop zijn. De Gelderse Dag, een primeur afgelopen jaar, was wat dat betreft een etalage voor de verbinding, sociale cohesie en maatschappelijke betrokkenheid die op zoveel plekken in onze provincie terug te vinden is. Mijn wens voor het nieuwe jaar is dat deze touwtjes alleen maar talrijker, sterker en meer met elkaar verbonden mogen worden. Laten we daarop het glas heffen. Namens het hele provinciebestuur een voorspoedig 2026 gewenst!